

Ha nincs jó iskola...

Tegnap kezdődött a tanárok XIX. nyári akadémiaja, melyet a biológia és fizika szakos általános iskolai tanárok továbbképzésére szerveztek a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán. Az idén az eddigi évekhez képest kevesen jelentkeztek — 43 biológus és 39 fizikus. A „tanárhallgatók” szakmai előadásokon, konzultációkon és fórumokon tudományuk legújabb eredményeivel gyarapíthatják ismereteiket, illetve választ kaphatnak az elmúlt évek során felmerült kérdéseikre. A jelentkezők gyakorlati képzésen is részt vesznek: a biológusok a Füvészkertbe, a fizikusok a JATE lézerlaboratóriumába látogatnak el.

Az ünnepélyes megnyitó után Gáspó Ferenc egyetemi tanár, szociológus Merre tart a magyar közoktatás? címmel indította útjára a napi 5-6 előadásból álló előadás-sorozatot. A többi között a következőket mondta: oktatási rendszerünk halmozott hiányokat mutatott, ezért nem válhat húzóágazattá, ahogyan a nyugati országokban. Magyarországon a modern gazdasági és technikai követelményeknek megfelelő képzettséggel a munkaerőnek csupán 30 százaléka rendelkezik. Negyven esztendőn át lebecsülték a közoktatás ügyét, elfeledve azt: ha nincs jó oktatás, nincs gazdasági felzárkózás. A mai helyzetből

Gáspó Ferenc a tanárok akadémiján

való kilábalás első számú feltétele, hogy legalább 50 százalékkal kell emelni a nemzeti jövedelemből a közoktatásra fordított összeget — ezen felül a felsőoktatás a mostaninak csaknem háromszorosát (anyagi ráfordítást) igényli. Ha ez megtörténne, utána következhet egy normatív alapon történő elosztás, melyen belül az intézmények önállóan gazdálkodó szervként működhetnek. Meg kell szüntetni az iskolák állami fenntartásának monopóliumát. Lehetőséget kell adni bármilyen, anyagi fedezettel rendelkező intézménynek, hogy iskolát hozzon létre.

Az iskolarendszer felülről és kívülről nem reformálható. A tananyag szabad megválasztása már adott, de az alternatív képzéshez nincsenek tankönyvek, és nem megfelelő a felszereltség. A központi irányítás csak az iskolát elvégzett tanulók teljesítményére szabjon követelményeket, de arra ne, hogy a tanár milyen módszerrel juttassa el diákjait erre a szintre. Az óratervekkel is szabadon kellene gazdálkodnia az iskoláknak, az óraszám legfelső hatá-

rának meghatározásával — alsóban 20, felsőben 24-25 óra a maximum. A hatékonyabb oktatás és nevelés érdekében szorosabb kapcsolatot kell kialakítani a gyógypedagógiai és pedagógiai intézmények között. Ennek egyben előfeltétele a pedagógusképzés reformja. A felsőoktatási intézményekben az emberrel foglalkozó tudományokat kell oktatni, mert a pluralista társadalomban az iskolák nem maradhatnak egy világnézeti terror eszközei. Egyetlen dolgot szinte tökéletesen teljesített oktatásrendszerünk: engedelmes alattvalókat nevelt, akik igen szűkre szabott önálló cselekvési és gondolkodáskörrel rendelkeztek. Ez vezetett az értelmibizonytalansághoz. Mai feladat, hogy egy meghatározott ideológiától átitatott értékrend helyett elemi erkölcsi és magatartási normák váljanak követhetővé.

Mindezek külső feltételek. Az, hogy oktatásrendszerünket, és annak eredményességét európai mércével mérhessük, a pedagógusoktól is nagyfokú teljesítménynövekedést igényel.

(V)álságstáb

Az elmúlt hét végén a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága létrehozta a párt válságstábját, amelyet „négytagú elnökség” fedőnévvel illetnek. A televízió „Hét” című vasárnap esti műsorában mutatták be az új testületet, amely az elkövetkezendőkben a párt operatív irányítását veszi át a Politikai Bizottságtól. Bemutatást írtam, holott aligha van olyan állampolgár — még ha teljesen apolitikus is —, aki ne ismerné e négy személyt, hiszen ők 1988 májusa óta meghatározó egyéniségei a magyar politikai életnek.

Névsor szerint Grósz Károlyt illeti az első, aki továbbra is a párt főtitkára, hiába apelláltak ez ellen — nyíltan is — a különböző reformkörök. Az elnöki funkció azonban — amelyet annak idején, a pártértekezleten direkt Kádár Jánosnak teremtettek, a hatalomból való lépcsőzetes távozását elősegítő — a továbbiakban nem csak protokolláris jellegű, hanem valószínű „elnöklést” jelent. Grósz elsőleges feladata ezután az lesz, hogy a párt belüli szervezési tevékenységet irányítsa. Azt hiszem, főtitkársága óta a legnagyobb kompromisszumot volt kénytelen megkötöni az *álegység* demonstrálása érdekében. Feltehető, hogy belátta: a jelenlegi, új szemléti „felállással” jócskán megnövekedtek az MSZMP választási esélyei. A stúdióban Grósz Károly, Németh és Nyers között foglalt helyet; Nyers Rezsőt „Nyers elvtárs”-nak, Pozsgayt pedig következetesen „Pozsgay Imrét”-nek szólította.

A második hely rangban is (miniszterelnök), névsorban is Németh Miklóst illeti, aki nagyon rövid idő alatt óriási ívű pályát futott be. Nem titok, hogy Grósz „hozta be” a Politikai Bizottságba, és az ő jelöltjeként nyert a miniszterelnök-választáson olyan potenciális várományosokkal szemben, mint Nyers és Pozsgay. Politikai fejlődése töretlen a mérsékelt, megfontolt reformerségtől a

bős—nagyvarosi építkezés leállításán keresztül megnyerő és kíméletlenül őszinte legutóbbi parlamenti beszédéig — amelyben végérvényesen szakított a Grósz-vonallal. Újabb, fontos állomás: koszorút helyezett el és díszörséget állt mártír elődjé, Nagy Imre ravatalánál. Jelenlegi posztja népszerűtlen intézkedésekre készíti, népszerűsége ennek ellenére nő. S nem szabad elfelejteni: alig több negyvenévesnél.

Nyers Rezső ugyan túllepste már a hivatalos nyugdíjkorhatárt, személye azonban bizonyíték arra, hogy — a közhiedelemmel ellentétben — igaztalan a tétel, mely szerint a magyar politikuskor annál konzervatívabbak, minél idősebbek. (Ámbár a tendencia valóban ilyen irányú. Ugy tűnik, másutt — Kínában, a Szovjetunióban — is.) A külföldi elemzők az MSZMP elnökévé történt megválasztásakor életútjának három fontos eseményét emelték ki: azt, hogy tagja volt az egyik Nagy Imre-kormány-nak; azt, hogy ő a 68-as reformok egyik elindítója, majd azok leállításának szeméjében is szenvedő alanya; s azt, hogy a két magyar munkáspárt egyesítése (1948) előtt a szociáldemokrata párt sorait erősítette. Ez utóbbi tényben annak igazolását vélik megtalálni, hogy az MSZMP hosszú távon kommunista pártból szociáldemokrata típusú párttá kíván alakulni. (Ennek kapcsán divat felemlgetni Pozsgay Imre Szabad Európa Rádióhoz adott nyilatkozatát is, valamint az MSZMP egyre erősödő vonzalmát nyugat-európai szocialista és szociáldemokrata pártok iránt, melyet a velük való kapcsolattartás elmélyülése jelez.) Meg kell valljam, Major László párt-szövívő KB-ülés előtti televíziós nyilatkozata (Napzárta) után már semmi kétségem sem volt az iránt, hogy Nyers lesz az MSZMP elnöke; a vájtabb fülek ezt már abból a bejelentésből kihallották, mely szerint a jelölőbizottságot Fock Jenő vezeti...

Pozsgay Imre személyéhez immár évek óta óriási várakozásokat fűznek a párton belül és kívül egyaránt. A róla készült — és kicsit szerencsétlenül sikeredett —, vasárnap este sugárzott televíziós portréműsorban kijelentette: úgy érzi, az MSZMP-n belül kevésbé népszerű, mint kívül... Sajnos, ebben a műsorban jelentőségükkel sokkal több teret kaptak az öngazdálkodás motívumai, holott az ország jelenleg kétségtelesen legnépszerűbb politikusának erre egyáltalán nem szabad, hogy készítése legyen. Mindenki tudja, hogy 1949-től egészen 1988-ig Magyarországon kizárólag úgy lehetett bárkiből is vezető politikusként, hogy a Rákosi-féle MDP és/vagy a Kádár-féle MSZMP apparátusának bizonyos lépcsőfokait végigjárta. Szerencsétlennek minősítem ama tényt is, hogy maga Pozsgay jelentette be a Hétben: az MSZMP öt jelölti majd köztársasági elnöknek. A protokoll szerint ezt — beszélgető partnerei közül — a főtitkárnak (hiszen ő foglalkozik a párt belső szervezeti ügyeivel) vagy az új elnöknek, esetleg valamilyen formában a műsorvezetőnek (ha már a párt-szövívő nem volt ott) kellett volna a nézőkkel közölnie.

Pártszakadás tehát nem történt; s az MSZMP új vezetőtestületében 3:1 arányban szerepelnek a „reformerek”, illetve a „centrum” képviselői. (A „balszárny” kimaradt.) Az vált valóra, amit korábban a reformkörök egyes tagjai hangsúlyoztak: „nem elhagyni, hanem elfoglalni kell a pártot”. Világossá vált, ami korábban sokakban kétségeket ébresztetett: a két lehitelesebb, és a lakosság körében legnépszerűbb magyar politikus továbbra is az MSZMP „színeit” erősíti a választási küzdelemben.

Ama választások megnyeréséhez azonban ez csupán szükséges, de nem elégséges feltétel.

Sandi István

A földesúri tizeden is túl...

Sztriptíz az egyetemi klubban?

„Tisztelt vendégeink! Az adóhatóság meglepetésszerű intézkedése miatt — nem harcolásból — kénytelenek voltunk, a klub fennmaradása érdekében, a belépők árát emelni. Elnézésüket és megértésüket kérjük.” Néhány hete ez a tábla, valamint nyolcvanforintos belépő várja a JATE-klub diszkóprogramjára érkezőket. E kényszerű lépés háttéréről kérdeztem a klub vezetőit, Kormos Tibort és Jóni Gábort.

— Miért ez a meglepetés?
— Az APEH 25 százalékos forgalmi adóval terhelte meg a bevételünket, ráadásul ez visszamenőleg, az év elejétől érvényes. Leginkább azt nehezítik meg, hogy egy kalap alá vettek bennünket az éjszakai szórakozóhelyekkel, az igazán profitérdeklő vállalkozásokkal.
— És van valami érdemi különbség?
— Míg máshol a tulajdo-

nos jövedelmét gyarapítja a sikeres üzlet, addig nálunk a hétköznapi programokat tartja el a diszkó.

— Úgy tűnik, ezek most „elrepülnek”.

— A hirtelen áremelés egyfajta előremenekülés volt. A bevétel drasztikus csökkenése azonban egyelőre azt bizonyítja, hogy öngölt lőtünk.

— Tehát újra hatvan forint?

— Az semmiképpen. Kicsit cinikusan hangzik, de ez a tempós infláció egy idő után elviselhetővé teheti az árainkat.

— S ha csak utóbb?

— Újra meg kell hódítani a közönséget. Valami olyasmín gondolkodunk, amivel a zsidó kereskedő, Kohn úr próbálkozott, még a régi világban, gyengülő üzletmenete láttán. Nem engedte, hogy segítse a hatvanas évek negyvenesre cse-

relje, inkább új csillárt szereltetett fel.

— Milyen lesz ez az új csillár a klubban?

— Különböző betétműsorokkal színesítjük majd a programot.

— De hát eddig is így működött!

— De legalább eredményesen. Kulturális és ifjúsági célú vállalkozásként, adómentesek voltunk.

— Veszélybe került a klub?

— Átlagos években nyár közepétől már az őszi rendezvényekre gyűjtöttünk, most jó lesz, ha szeptemberig ledolgozzuk a deficitet.

— Ennyire keményedtek volna a feltételek?

— Ilyen adórendszer mellett visszasírhajtuk a tizedet szedő földesurakat.

— Kinyithat a klub szeptemberben?

— Egész nyáron ezen fogunk dolgozni.

Kovács András

Az Egészségvédelmi Alapról

Az Országos Egészségvédelmi Tanács a napokban döntött az Egészségvédelmi Alap elnyerésére benyújtott pályázatok sorsáról: a beérkezett 1208 pályaműből — többépcsős elbírálás után — a szakértőkből álló bizottságok 729 támogatásra tettek javaslatot. E „nyertes” ötletek megvalósítására még erre az évre összesen 55 millió 275 ezer forint, jövőre pedig 15 millió 320 ezer forint vissza nem térítendő támogatást és 5 millió forint kamatmentes kölcsönt juttatnak.

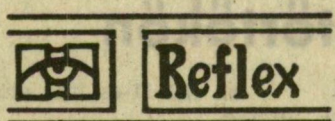
Az alap támogatásának elnyerésére hirdetett pályázatra a tavalyinál jóval több, s ezúttal realisabb célkitűzéseket megfogalmazó pályamű érkezett. Az idén elsősorban olyan pályaműveket vártak, amelyek a magas vérnyomás megelőzésére, a dohányzás elleni küzdelemre irányulnak, továbbá olyan ötleteket, amelyek a lelki egészségvédelmet és a korszerű táplálkozás kialakítását szolgálják.

A pályázatok feldolgozása során kitűnt, hogy a tavaly támogatott klubok, egyesületek közül az idén több konkrét szolgáltatás beindításához kért pénzt. Kiderült azonban az is, hogy — a tanács szándékai ellenére — továbbra is nagyon kevesen kérik kamatmentes kölcsönt, s nem ismerték meg felvétel formájában a pénzügyi előnyeit.

Az elbírálás során előnyben részesítették az önszerveződő kezdeményezéseket: pl. az Aero Caritas néven az M1-es autópályán társadalmi munkában szervező helikopter-szolgálatot, a József Élet Szövetség tervezett telefonos tanácsadó szolgálatát, vagy a túlsúlyos gyerekeket felkaroló Duci-klubhálózatot. Segítették emellett szinte valamennyi, a laikusok képzését célul tűző ötlet megvalósulását, köztük az Országos Kardiológiai Intézet orvoscsoportjának kezdeményezését, az „újraélesztő” tanfolyamot.

Két „Mosoly” — Pál Tamással

Hétfői számunkban Pál Tamás karmesterrel készült interjú közöltünk, amelyben azt is megkérdeztük, miért mondta le néhány szabadteri előadás vezényletét: Szegeden A mosoly országát, Pesten az Aidát. Bár a beszélgetéskor szóba került, hogy a szegedi ötletet előadásból az utolsó kettőt (augusztus 19-én és 20-án) vállalta, és az első hárommal sem más okból, hanem azért mondta le, mert pihenni is akar a nyáron — az elkészült interjú — amelyet Pál Tamás a megjelenése előtt természetesen olvasott — nem tartalmazta ezeket a részleteket. Azt sem, hogy a két „Mosoly” mellett a három Turandot-előadás közül a harmadikat (augusztus 18.) is ő vezényli — mert ez egyáltalán nem került szóba az interjúkészítéskor. A szabadteri igazgatóságáról kérték: ismertessük meg olvasóinkat ezekkel a részletekkel is. Ime.

Esőember

Ki? ki az? ki a férfi? kicsoda? — mondogatja mániásan a százezeres közönséget vonzó film, az Esőember főszereplője. Először Nagy Bandó András után az egy frenetikus kabarészámában. Most meg az egész ország. Naná, hogy kérdezzétek: egymást a népek: ki az első ember? A kicsoda?

Vasárnap délután megtudta, aki elkapta a Bartók rádió Agóra című vitaműsorát. Mert abba meghívták az új MSZMP-formáció, a Politikai Intéző Bizottság, néhány tagját (az impozáns frissességért: Ipper: Pál, Lipovec: Iván, Réka: Gábor, Simkó: János, Vámos: György műsorkészítő: a „felelősök”). Közülük: Barabás: János (aki tegnapig budapesti titká: volt, mert tegnapelőtt: má: KB-titkár, s aki a műsor folyamán többször is „tisztá: vizet öntött a pohárba”) azt mondta: ne hagyjunk: kétséget: afelől, hogy a párt első embere immáron Nyers Rezső, az elnök. A többiek ráhagyták.

Mivel a kérdés — ki a férfi? elsőember? — mindekit izgatott, ezután azt lehetett: várni, hogy — ki elégtől: az intenzív információ: — megnyugodni: csak nézzük a tévét, a szíket az izgatott ország, mehet! — kor: gyerek: meg: azt: kér: hirtelen: mi: a különbség? Naná, hogy szűlő fölcattan: hát hiába be: mint... nem mondom, ezt már mindenki tudja.

Ki? kicsoda? ki a férfi? elsőember? — kezdte az elsőembere: stílus: a riport, és közmelegletésre a „négyek” mind elkezdtek úgy viselkedni, mintha amnéziába estek volna. Nem fontos, mondta: az első ember (Nyers), mi mind a négyen... megosztjuk... A főtitkár, mint az okos lány a mesében, jött is, meg nem is — a farbával; hogy a „feladat: köre” marad: is, meg nem is, mert hogy a „köré” ugyanaz, de a „feladata” változik.

Mi van? Ezek szerint a Barabás... Szóval nem jól tudja? Akko: lehet, hogy mások másképpen tudják? De akko: mégis: ki? kicsoda? ki a férfi? elsőember?

Aki lehet, hogy első ember: — köztársasági elnök: lesz, mert hogy jelölte ama régi MSZMP-formáció (KB), és mások is (amaz jelölésről A Hétben, emersége: afelől, hogy a párt első embere immáron Nyers Rezső, az elnök. A többiek ráhagyták).

meg az idegen szavak: szó: tárt? hogy lásd: nem ugyanaz!?: t: csak: hiszed, hogy ugyanaz, pedig az árnyalatnyi különbség néha akkora differencia, hogy... Mi a különbség, a különbség és a differencia között? — így a ’89-ben tinédzser, és a beállt dühös csöndben — naná, hogy átkapcsol a székjarmúira.

* Az eltérő nézetek: erőforrások — mondta a köztársasági-elnök-jelölt-elnökségi-tag-államminiszter. Meg hogy: közös az elnökség tagjainak: álláspontja abban, hogy ez a párt alapvetően reformirányultságú.

Az ország reformirányultságú párttagjai me: egészen biztosan tudják, hogy Tabajd: Csaba, a KF: külügyi osztályvezető-helyettes: teljesen reformirányultságú. Ehhe: képest: naná, hogy fegyelm: vizsgálat indul ellene, mihielyst hazajön: a szabadságáról.

Ki? ki az? kicsoda? kik: a férfiak?

* Autizmus: a külvilá: elhanyagolásával: az énr: korlátozott: kóros magatartás (Idegen szavak: kéziszlótára, Budapest, 1967., ötödik, változatlan lenyomat). E: volt az Esőember című film főszereplője: a baja. Lát: szöveg: csak: ki-kicsodázott és nanázott...

Sulyok Erzsébet